

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ

УДК 368.5(477)

СТРАХУВАННЯ – ЯК СКЛАДОВА ІНФРАСТРУКТУРНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО ПІДПРИЄМНИЦТВА

В. С. Шебанін, доктор технічних наук, професор, академік НААН
ORCID ID: 0000-0002-0391-396X

Ю. А. Кормишкін, кандидат економічних наук, докторант
Миколаївський національний аграрний університет

У статті здійснено аналіз ринку агостраховання в Україні. Встановлено, що у звітному році відбулися деякі позитивні зрушення ринку агостраховання в Україні. Досліджено особливості страхових програм, що діють сьогодні в Україні, та які дають можливість компенсувати втрати від погодних ризиків. Наведено перелік страхових компаній, які здійснюють страхування сільськогосподарських культур, та здійснено аналіз їх виплат. Визначено ряд причин та помилкові рішення органів влади, які породжують недовіру аграріїв до агостраховання. Розглянуто державні напрями розвитку ринку агостраховання та запропоновано заходи щодо побудови ефективної моделі державної підтримки сільськогосподарського страхування.

Ключові слова: страхування, сільське господарство, виплати, страхові програми, аграрне підприємництво.

Постановка проблеми. Аграрний сектор України має найбільші перспективи для розвитку, є рушійною силою нашої економіки. Проте слід зазначити, що сільське господарство є системою під відкритим небом, і тому воно сильно піддається несприятливим та невизначеним факторам навколишнього середовища, зокрема таким як погодно-кліматичні умови, які з кожним роком стають все більш непередбачуваними. Крім того, з 1 січня 2016 року між Європейським Союзом і Україною розпочалося застосування положень поглибленої і всеосяжної зони вільної торгівлі (ПВЗВТ), що породило виникнення нових загрозливих викликів для вітчизняного аграрного підприємництва. Зважаючи на це, одним із важливих елементів гарантування захисту майнових інтересів сільськогосподарських товаровиробників і забезпечення стабільності виробництва в аграрному секторі є страхування.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Актуальним питанням формування і розвитку бізнес-інфраструктури у сучасних умовах присвячено наукові розробки В. Андрійчука, А. Бахтізіна, Р. Бренсона, П. Гайдуцького, Ю. Губені, В. Губенко, Б. Данилишина, М. Дем'яненка, П. Друкера, В. Збарського, В. Зіновчука, М. Маліка, Е. Мейерса, В. Месель-Веселяка, В. Лаунгарда, В. Липчука, П. Саблука,

М. Сахацького, А. Стельмашука, О. Шпичака, О. Шпикуляка та інших.

Питанням страхування сільськогосподарських ризиків займалися такі відомі вчені та економісти, як: О. Гудзь, М. Дем'яненко, О. Залетов, Ю. Лузан, Р. Смоленюк, О. Філонюк, Р. Шинкаренко, А. Шолойко та інші. Поряд з цим недостатня увага приділяється розгляду сучасного функціонування системи страхування аграрного підприємництва, зокрема як інструментарію інфраструктурного забезпечення розвитку аграрного підприємництва.

Метою дослідження є оцінка роботи сучасного ринку страхування аграрних ризиків в Україні та обґрунтування його як складової інфраструктурного забезпечення розвитку аграрного підприємництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Страхування є одним із пріоритетів державної аграрної політики. Механізм страхування сільськогосподарської продукції, що здійснюється з державною підтримкою, визначається Законом України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою»[3].

Щорічні аналітичні дослідження ринку агостраховання в Україні здійснюються в рамках проекту «Розвиток фінансування аграрного сектора в Європі та Центральній Азії», частина Глобальної Практики Групи Світового

банку «Фінанси та Ринки», у співпраці з Міністерством аграрної політики та продовольства України [7]. Основне завдання проекту – створення й впровадження інноваційних, ефективних фінансових інструментів та

інструментів управління ризиками для покращення фінансування малих та середніх сільгоспвиробників.

Основні показники розвитку ринку агрострахування зосереджено у таблиці 1.

Таблиця 1

Показники розвитку ринку агрострахування України

Показники	Роки									2017р у % до	
	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2010р	2016р	
Кількість договорів	1 217	2 710	1 936	1 722	1 392	1 062	793	957	78,64	120,68	
Площа, тис. га	553	786	727	869	732	689	700	657	118,81	93,86	
Страхова сума, млн грн	н/д	н/д	н/д	н/д	3 055	3 969	6 240	5 913	-	94,760	
Сума премій, млн грн	72,1	136,3	130,4	135,4	72,8	77,7	157,0	204,4	283,50	130,19	
Субсидія, млн грн	0	0	0,086	0	0	0	0	0	-	-	
Рівень виплат, %	50,9	28,0	41,0	9,7	7,6	12,9	44,2	3,7	7,27	8,37	
Середня ставка премії, %	3,8	3,7	3,8	3,1	2,4	2,0	2,5	3,5	92,11	140,00	
Курс \$/грн	7,91	7,98	7,99	7,99	12,95	22,91	26,02	26,54	335,52	102,00	
Страхова сума, млн \$	н/д	н/д	н/д	н/д	235,9	173,3	239,8	222,8	-	92,91	
Сума премій, млн \$	9,1	17,1	16,3	16,9	5,6	3,4	6,0	7,7	84,62	128,33	

Джерело: [7]

Як бачимо з даних таблиці 1, 2016 та 2017 роки є роками активізації ринку агрострахування. У 2017 р. порівняно з 2011 р. зросла кількість укладених договорів страхування (зростання склало 21%). Протягом 2015-2017 рр. зріс обсяг зібраних страхових премій у гривні, зокрема, у 2017р. він зріс на 30% та склав 204,4 млн грн [7].

У 2017 році зріс також обсяг страхових премій у доларовому еквіваленті, який склав 7,7 млн дол, що на 28% перевищує показник 2016 року. Загальна страхова сума (або об'єм загальних страхових зобов'язань) у 2017 р., порівняно з 2016 р., дещо скоротилася (з 6,240 млрд грн до 5,913 млрд грн (або на 5%). Це можна пояснити зростанням середньої ставки страхової премії (у 2017 р. вона склала 3,5% проти 2,5% у попередньому році) [7].

Варто відмітити, що у 2016 р. найбільшу частку у загальних виплатах по ринку складають договори страхування сої (69,5%, сума збитку – 48,3 млн грн), на другому місці – договори страхування гарбуза (12,3%, або 8,6 млн грн). Збитки за договорами страхування озимої пшениці та ріпаку склали, відповідно, 9,5% (або 6,6 млн грн) та 4,5% (або 3,2 млн грн) [7].

Що стосується 2017 р., то звернемо увагу на дані, наведені у таблиці 2, де зазначено, що страхові виплати були здійснені лише за трьома культурами: озимим ріпаком (4,48 млн грн, або 58,7% від усього обсягу виплат), озимою пшеницею (2,98 млн грн, або 39,0%), та озимим житом (171,5 тис. грн, або 2,2%).

Таблиця 2

Виплати в розрізі сільськогосподарських культур у 2017 р.

Культура	Сума виплат (зима), млн грн	Сума виплат (весна-літо), млн грн	Загальна сума виплат, млн грн	Частка у виплатах по ринку, %	Рівень виплат, %
Озимий ріпак	-	48 322,8	48 322,8	69,5	471,8
Озима пшениця	-	8 554,2	8 554,2	12,3	293,2
Озиме жито	2 746,3	3 843,5	6 589,8	9,5	6,5
Загалом	5 892,1	63 595,2	69 487,2	100,0	44,2

Джерело: [7]

Тваринництво забезпечує країну продовольством, визначає напрями користування та управління земельними ресурсами, відповідає за

життєздатність сільських громад. Тваринництво є важливою галуззю для стабільного функціонування країни. У структурі агро-

промислового комплексу України на тваринництво припадає понад 33% валової продукції. Водночас, робота підприємств промислового тваринництва пов'язана зі значним ризиками.

Щодо страхування у галузі тваринництва, то варто відмітити, що у 2017р. було укладено 23 договори на страхування тварин (табл. 3).

Таблиця 3

Зведені дані зі страхування тварин, 2017 р.

Вид тварин	Кількість договорів	Страхова сума, млн грн	Сума премій, млн грн	Виплати, грн	Середня ставка премії, %
Свині	9	190,4	1,9	0	1,0
ВРХ	13	111,5	0,5	0	0,4
Птиця свійська	1	14,0	0,07	0	0,5
Загалом	23	316,0	2,4	0	0,8

Джерело: [7]

За звітний період було укладено 23 договори, з яких страхування ВРХ – 13 договорів, страхування свиней – 9, страхування свійської птиці 1 договір. У підсумку страхова сума склала 316 млн грн та 2,4 млн грн припало на сплачені страхові премії. Середня ставка страхової премії за укладеними договорами – 0,8%. Низька ставка страхової премії за договорами страхування тварин вказує на те, що ці договори не покривають основні ризики виробництва тваринницької продукції. Ймовірно, за укладеними договорами тварини використовувалися як застава для отримання кредиту [7].

Варто зазначити, що надання страхових послуг в аграрному секторі є слабкою стороною його фінансових відносин. Фахівці зазначають, що страхування ризиків в аграрному підприємстві перебуває фактично в стані зародження. Це пов'язано переважно з недовірою сільгосптоваровиробників до страхових компаній. Як засвідчують суб'єкти

господарювання, дуже часто складалися умови, коли товаровиробник, який застрахував свій урожай, у разі ситуації, що передбачала одержання страховки, стикався з проблемами щодо компенсації через заплутаність договорів, а то й через розбіжності в розумінні сторонами характеристик страхової події [1].

Дослідження страхових виплат в розрізі компаній засвідчили, що основна доля виплат у 2016 р. припала на страхову компанію «Аска» (86,2%, або 59,9 млн грн) (табл. 4.).

Виплати здійснили також «Інго Україна» (9,1%, або 6,3 млн грн), «ПЗУ Україна» (3,9%, або 2,7 млн грн) та «АХА» (0,7%, або 495,7 тис. грн). Слід зазначити, що станом на 02.08.2017 р. ліцензію на провадження страхової діяльності у формі добровільного страхування сільськогосподарської продукції мали 58 страхових компаній, проте страхування сільськогосподарських культур здійснювали лише 13 страхових компаній [7].

Таблиця 4

Виплати у розрізі страхових компаній України, 2017 р.

№ п/п	Компанія	Кількість договорів	Площа, тис. га	Страхова сума, тис. грн	Сума премій, тис. грн	Середня ставка премії, %	Виплати, тис. грн
1	АХА	82	49,7	269939,8	6518,8	2,4	278,1
2	Аска	108	127,6	551139,2	17497,9	3,2	1512,8
3	Аско ДС	1	72,3	0,2	13,0	4,5	37,8
4	Брокбізнес	30	192,8	383315,8	5705,2	1,5	307,2
5	Гардіан	25	10,2	88587,2	4093,8	4,6	0
6	Здорово	5	3,7	25725,0	824,6	3,2	584,1
7	Інго Україна	137	147,9	602567,3	17554,1	2,9	1857,2
8	Країна	84	39,6	337395,9	14353,5	4,3	171,5
9	Оранта-січ	1	0,2	2740,9	19,2	0,7	0
10	ПЗУ	306	118,7	879962,3	15974,0	1,8	115,6
11	ТАС	5	21,1	976,7	369,6	4,1	0
12	УАСК	21	6,5	200279,8	12006,5	6,0	0
13	Універсальна	152	131,6	2562 446,9	109516,7	4,3	0
	Загалом	957	657,1	5913366,1	204446,9	3,5	7628,5

Джерело: [7]

Найбільшу кількість договорів було укладено у Тернопільській (98), Дніпропетровській (94), Полтавській (75), Хмельницькій (68), Чернігівській (66), Вінницькій (55) та Кіровоградській (55) областях [7].

За показником застрахованої площі першість належить Полтавській (75,6 тис. га), Хмельницькій (75,3 тис. га) та Дніпропетровській (67,3 тис. га) областям.

За об'ємом зібраних премій області України розташувалися в такому порядку [7]: Полтавська (33,7 млн грн, або 16,5%), Дніпропетровська (18,1 млн грн, або 8,8%), Сумська (17,8 млн грн, або 8,7%), Херсонська (15,9 млн грн, або 7,8%), Хмельницька (15,6 млн грн, або 7,6%), Рівненська (14,8 млн грн, або 7,2%),

Миколаївська (12,5 млн грн, або 6,1%) та Черкаська (11,5 млн грн, або 5,6%).

На сьогодні в Україні діють такі страхові програми, які передбачають компенсацію втрат від погодно-кліматичних ризиків та відповідають вимогам конкретного регіону. Страхові компанії готові підібрати найоптимальнішу пропозицію. У 2017-2018 рр. діяли такі програми: мультиризикового страхування майбутнього врожаю (покриття впливу всіх можливих погодних ризиків), зазначені ризики – коли вибирається один або кілька погодних ризиків, найчастіше град, страхування індексів погоди – коли страхують критичний період із позиції вегетації та можливості втручання несприятливих погодних явищ (табл.5) [2].

Таблиця 5

Програми агрострахування України

Суб'єкти інфраструктури страхового ринку	Програми
Приват Банк і Страхова компанія «Інгосстрах»	1. «Мультиризики» - комплексне страхування майбутнього врожаю. 2. «Програма 4 ризики» - страхування майбутнього врожаю від пожежі, граду сильного дощу та вітру. 3 «Індексне страхування врожайності» - страхування за показником врожайності в районі.
Страхова компанія UPSK	1. Програма комплексного страхування посівів сільськогосподарських культур на період перезимівлі. 2. Комплексне страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур. 3. Страхування майбутнього врожаю сільськогосподарських культур від граду та вогню.
Страхова компанія PZU України	1. Страхування посівів сільськогосподарських культур на період перезимівлі. 2. Страхування майбутнього врожаю на період весна-літо. 3. Страхування багаторічних насаджень. 4. Страхування тварин.
ТОВ Агроріск	Комплексна незалежна оцінка діяльності рослинницьких підприємств (включаючи садівництво та вирощування багаторічних рослин), тваринницьких комплексів, тепличних господарств
Українська Аграрно-Страхова компанія	1. Комплексне страхування посівів озимих сільськогосподарських культур на період перезимівлі. 2. Комплексне страхування врожаю. 3. Страхування сільськогосподарських культур на весь період вирощування. 4. Страхування тварин та птиці. 5. Страхування транспортних засобів та спецтехніки.
CREDITAGRICOLE, Syngenta, СК «АХА Страхування» та за сприяння IFC	«Ваш урожай – наша турбота» - мультиризиковане страхування посівів й врожаю озимої пшениці та кукурудзи зернової на весь цикл вирощування. Передбачає страхування від усіх погодних ризиків, а також від пожежі, протиправних дій третіх осіб, епіфітотій і нападу тварин.

Джерело: [2]

Як бачимо, питаннями страхування займаються не лише страхові компанії, а й підприємницькі структури.

Так, компанія «Сингента» розробила програму «Метео Захист», яка безкоштовно доступна сільгоспвиробникам, котрі застосовують відповідні технології вирощування

компанії «Сингента» (страхування посівів пшениці, ячменю та кукурудзи від засухи у період цвітіння та наливу зерна. Якщо протягом цвітіння або наливу зерна буде зафіксовано занадто мало опадів або надто високі температури, учасник отримує відшкодування

вартості насіння та засобів захисту рослин компанії) [1].

Програма доступна і для невеликих господарств (мінімальна площа посівів для участі у програмі становить 100 га). «Метео Захист» діє на сході та півдні країни, де ризик настання засухи є дуже високим та злободенним. (Харківська, Луганська, Донецька, Запорізька, Одеська, Миколаївська, Херсонська, Дніпропетровська, Кіровоградська області). Для участі у програмі необхідно подати лише анкету та копії товарних накладних [1].

З метою покращення ситуації на ринку агрострахування у 2012 р. було створено об'єднання страховиків «Аграрний страховий Пул». Це неприбуткова організація, яка на добровільних засадах об'єднує страховиків України, її основна діяльність пов'язана із організацією та провадженням страхування ризиків у сфері виробництва, зберігання та обігу сільськогосподарської продукції, у тому числі з добровільним страхуванням сільськогосподарської продукції з державною підтримкою від сільськогосподарських виробничих ризиків, здійснюване відповідно до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою», а також правових і нормативних актів, затверджених на виконання зазначеного Закону України.

У частині першій ст. 16 Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» зазначено, що Об'єднання страховиків «Аграрний страховий Пул» є єдиним об'єднанням страховиків, які здійснюють страхування відповідно до цього Закону (Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Брокбізнес», Приватне акціонерне товариство «Страхова компанія «Страхові гарантії», Приватне акціонерне товариство «Українська аграрно-страхова компанія», Товариство з додатковою відповідальністю «Страхове товариство «Домінанта») [3].

Відповідно до частини шостої статті 13 Закону України «Про страхування», Об'єднання страховиків «Аграрний страховий Пул» створюється та провадить свою діяльність як об'єднання страховиків, які мають ліцензію на страхування сільськогосподарської продукції та які утворили Аграрний страховий пул, що є юридичною особою та утримується за рахунок коштів страховиків [4].

У 2013 році, коли надавалася державна підтримка, рівень виплат, що здійснювався

компаніями Пулу, склав 6,9 відсотки, у той час, як середній рівень виплат по ринку склав 9,7 відсотки. Таким чином, сільськогосподарські товаровиробники, що бажають отримати державну допомогу, значно обмежені у виборі контрагента і вибір зводиться лише до страховиків, які мають нижчий від середнього рівень виплат.

Незважаючи на дію закону «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» та наявність Аграрного страхового пулу, аграрії продовжують страхувати урожай лише на вимогу банків та державних установ, які забезпечують їм доступ до фінансових ресурсів і дуже рідко за власною ініціативою. Сьогодні рівень страхування посівів та майбутнього врожаю в Україні складає менше 5%, тоді як у США цей показник перевищує 80%.

На це є ряд причин, породжених як природою цього виду страхування, так і помилковими рішеннями органів влади [8]:

- занадто низький рівень довіри сільгосптоваровиробників до страхових компаній;

- відсутність механізму лобіювання та захисту прав сільгоспвиробників у сфері агрострахування;

- низький рівень поінформованості сільгосптоваровиробників щодо користування страховими послугами у сільському господарстві;

- недостатня фінансова спроможність, що не дозволяє купувати дорогі страхові продукти;

- недосконалість страхових продуктів та послуг страхових компаній (договори, що використовуються страховими компаніями, є непрозорими, складними для розуміння, містять деякі положення, що їх можна неоднозначно тлумачити; страхові компанії мають обмежений перелік страхових продуктів, при цьому їх умови нецікаві для виробників. Окремі страхові продукти не виконують функції реального захисту від ризиків та шкодять розвиткові агрострахування. Продукти для підприємницьких структур, що спеціалізуються на садівництві, плодоовочівництві, та для дрібних господарств майже відсутні; низька активність страхових компаній у маркетингу їхніх послуг, брак кваліфікованих кадрів, які б професійно працювали з сільгоспвиробниками);

- недосконалість державної політики стосовно підтримки розвитку системи агрострахування в Україні;

- відсутність прозорих і простих правил у використанні продуктів страхування [8].

Як бачимо, поточна модель державної допомоги виявилася неефективною та потребує реформування шляхом прийняття нового закону, розробленого з урахуванням попереднього досвіду.

Вважаємо, що з метою побудови ефективної моделі державної підтримки сільськогосподарського страхування необхідно:

1) розширити концепцію державної підтримки;

2) змінити порядок надання фінансової допомоги;

4) створити нормативно-правову базу, яка б забезпечувала для всіх страхувальників та страховиків рівний доступ та однакові можливості на ринку сільськогосподарського страхування.

Світовий досвід свідчить, що в міжнародній практиці страхування сільськогосподарських ризиків сформувались дві основні моделі, які умовно можна назвати «американська» та «європейська».

«Американська» модель застосовується у США та Канаді, для неї характерною є значна підтримка держави у страхуванні сільськогосподарських ризиків. «Європейська» модель, навпаки, характеризується мінімальною участю держави в аграрному страхуванні, котра зводиться, головним чином, до виконання контрольних функцій щодо діяльності приватних страхових компаній у цьому секторі ринку страхових послуг.

Як і будь-яке явище в науці, так і ці моделі мають свої переваги і недоліки, але, як свідчить міжнародний досвід, найефективнішим при страхуванні аграрних ризиків є поєднання цих двох моделей («змішана» модель). Саме така система страхування сільськогосподарських ризиків діє в Іспанії, яка, за оцінками експертів міжнародного проекту ЄС Tacis «Вдосконалення управління ризиками фермерських господарств та малих і середніх господарств в аграрному секторі», є країною з найрозвиненішою системою агрострахування в Європі [9].

Міністерство аграрної політики та продовольства України на основі світових практик намагається запровадити на вітчизняному ринку агрострахування «канадську» модель страхування. Остання передбачає наявність повної довіри між аграріями, страховими компаніями та державою. Результатом цієї довіри є економія часу, ресурсів та забезпечення довготривалого економічного

ефекту в аграрному підприємстві. На думку канадських аграріїв, державні програми підтримки субсидування та кредитування є дуже привабливими і перспективними, оскільки забезпечують їм повну захищеність і фінансову стабільність.

Система кредитування та субсидування в Канаді співфінансується державним та місцевими бюджетами і спрямована на те, щоб знизити усі можливі ризики до нуля [9].

Міністерство аграрної політики та продовольства України передбачає створення у країні аналогу американського RMA – Державне агентство сільськогосподарського страхування (ДАСК).

До Верховної Ради України на розгляд було подано проект Закону України «Про внесення змін і доповнень до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» №6355.

Метою законопроекту є забезпечення сільськогосподарських товаровиробників якісним страховим захистом, за умови сплати ними лише частини ринкової вартості страхової премії, а також запровадження державного планування та регулярного фінансування програм субсидованого агрострахування в Україні [5].

Очікуваними результатами запровадження законопроекту є [5]:

- для держави – запровадження ефективної моделі страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою сприятиме стабільності виробництва сільськогосподарських культур та доходів сільського населення. Зникне потреба у виділенні коштів з державного бюджету для надання допомоги сільськогосподарським товаровиробникам, які постраждали внаслідок масштабних стихійних явищ природного характеру;

- для суб'єктів господарювання – регулярне державне фінансування програм субсидованого агрострахування в Україні надасть можливість сільгосптоваровиробникам отримати страховий захист за доступною ціною. Страховики отримують додаткове джерело для зростання.

Проте, фахівцями Міжнародної фінансової корпорації (IFC, Група Світового банку) та страхового ринку в рамках Проекту «Розвиток агрострахування в Україні» визначено, що:

1. Щороку на фінансування ДАСК з бюджету треба виділяти кошти за умови:

а) відсутності перестраховування – обсяг коштів повинен відповідати рівню загальної страхової

відповідальності у перший рік складатиме 21,3 млрд грн;

б) наявності перестраховування (на міжнародних ринках) – обсяг коштів повинен відповідати перевищенню витрат над надходженнями, тобто 0,6 млрд грн.

2. Кошти потрібно буде виділяти додатково до субсидій.

3. Операційні затрати на діяльність ДАСК у разі взяття державою на себе діяльності із страхування не можуть бути меншими від 15% від суми зібраних премій, тобто вони складатимуть не менше 300 млн грн на рік.

4. Безпосередньо на створення і організацію роботи компанії потрібно виділити з держбюджету суму порядку 100 млн грн. При цьому з урахуванням відстаней було б доцільно створювати по декілька офісів на область, тобто один офіс на кілька районів.

Таким чином, на думку фахівців, створення ДАСК є неефективним.

Вважаємо, що найбільш оптимальною є політика розподілу ризиків у аграрному підприємстві за принципом партнерства між приватним і державним сектором, при якому приватні страхові компанії беруть на себе всі капітальні та операційні витрати, а держава виконує суто державні функції – контролю та підтримки сільгосптоваровиробника (субсидії).

Висновки. З вище викладеного можна зробити висновок, що до основних складових інфраструктурного забезпечення розвитку аграрного підприємництва, варто віднести аграрне страхування. Саме страхування є одним з ефективних засобів захисту агроформувань від погодно-кліматичних ризиків, які господарства не в змозі уникнути, але негативні наслідки яких вони можуть мінімізувати шляхом вибору відповідної страхової програми. Встановлено, що сучасний стан розвитку системи аграрного страхування в Україні диктує потребу у формуванні системного підходу до його розбудови.

В основі системного підходу лежатиме визначення та законодавче оформлення форм взаємодії трьох головних учасників аграрного страхування – сільськогосподарських товаровиробників, страхових компаній та уряду. Виходячи з того, що уряд є виразником загального інтересу суспільства, а також з того, що спостерігається певний брак довіри між аграрним та страховим сектором, саме уряд має належати головна роль у консолідації зусиль інших учасників та збалансуванні їх інтересів. На нашу думку, слід розробити Концепцію розвитку агрострахування, яка має дати поштовх та визначити стратегічний напрямок дій уряду у виконанні цієї ролі.

Список використаних джерел:

1. Пропозиція: Головний журнал з питань агробізнесу [Електронний ресурс] : Офіційний сайт – Режим доступу : <https://propozitsiya.com/ua/ifc-rinok-noviy-strahoviy-produkt-vrozhay-nasha-turbota>
2. Агробізнес сьогодні [Електронний ресурс] : Офіційний сайт – Режим доступу : <http://agro-business.com.ua/agro/ahrostrakhuvannia/item/8987-prohrama-zi-strakhuvannia-posiviv-vid-pohodnykh-ryzykiv-uspishno-pratsiuie-zapevniaie-synhenta.html>
3. Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною [Електронний ресурс] : Закон України від 9 лютого 2012 р. № 4391-VI // Офіційний сайт Верховної Ради України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua/>
4. Про страхування : Закон України від 7 березня 1996 р. № 85/96-ВР // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
5. Проект Закону про внесення змін до Закону України «Про особливості страхування сільськогосподарської продукції з державною підтримкою» (реєстр. № 6355 від 12 квітня 2017 року) // Офіційний сайт Верховної Ради України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=61597
6. Прокопчук О.Т. Зарубіжний досвід страхування аграрних ризиків та доцільність його застосування в Україні [Електронний ресурс] / Прокопчук О.Т., Улянич Ю.В., Улянич К.Ф. – Режим доступу : <http://www.journal.udau.edu.ua/assets/files/83/2/39.pdf>
7. Ринок агрострахування України: уточнені дані щодо виплат у 2017 році та попередні дані страхування у 2018 році [Електронний ресурс] : Аналітичне дослідження. – Режим доступу : http://www.aau.org.ua/media/publications/529/files/Market%20Survey%20Report_2018_04_13_11_06_14_365993.pdf
8. Шляхи підвищення зацікавленості сільгоспвиробників у використанні послуг агрострахування в Україні: Думка споживача [Електронний ресурс] // Звіт МФК в рамках проекту розвитку агрострахування в Україні. – Режим доступу : www.ifc.org/wcm...Consumer_Survey+Report_Ukr.pdf
9. Юдін В.К. Страховий захист аграрних ризиків [Електронний ресурс] / Юдін В.К., Непочатенко Е.А. // Економіка та суспільство. – 2016. – № 2. – Режим доступу : http://www.economyandsociety.in.ua/journal/2_ukr/102.pdf

В. С. Шебанин, Ю. А. Кормышкин. Страхование – как составляющая инфраструктурного обеспечения развития аграрного предпринимательства.

В статье проанализирован рынок агострахования в Украине. Установлено, что в отчетном году произошли некоторые положительные сдвиги рынка агострахования в Украине. Исследованы особенности страховых программ, действующих сегодня в Украине, и которые дают возможность компенсировать потери от погодных рисков. Приведен перечень страховых компаний, осуществляющих страхование сельскохозяйственных культур, и осуществлен анализ их выплат. Определен ряд причин и ошибочных решений органов власти, порождающих недоверие аграриев к агострахованию. Рассмотрены государственные направления развития рынка агострахования и предложены меры по построению эффективной модели государственной поддержки сельскохозяйственного страхования.

Ключевые слова: страхование, сельское хозяйство, выплаты, страховые программы, аграрное предпринимательство.

V. Shebanin, I. Kormishkin. Insurance – as a component of infrastructure providing agricultural enterprise development.

The article analyzes the market of agro-insurance in Ukraine. It was established that in the reporting year there have been some positive changes in the agro-insurance market in Ukraine. The paper investigates peculiarities of insurance programs operating in Ukraine today, which allow to compensate losses from weather risks. The list of insurance companies providing insurance of agricultural crops is presented and analysis of their payments is made. A number of reasons and mistaken decisions of the authorities, which give rise to distrust of agrarians to agri-insurance, are determined. The article considers state trends in the development of the market of agrotechnics and proposes measures to build an effective model of state support for agricultural insurance.

Key words: insurance, agriculture, payments, insurance programs, agrarian entrepreneurship.